

สถานภาพและบทบาทตัวละครพิการ ในนวนิยายร่วมสมัย: ภาพสะท้อนสถานภาพคนพิการในสังคมไทย Status and Roles the Handicap Characters the Contemporary Novels: Reflecting the Status Handicap in Thai Society

เสาวนีย์ สีสอง*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาให้ทราบสถานภาพและบทบาทของตัวละครที่เป็นคนพิการในนวนิยายร่วมสมัยที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการทั้ง 9 ประเภท และเพื่อศึกษาประสบการณ์ และแนวคิดของผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัยในการสร้างบทบาทของตัวละครที่เป็นคนพิการ โดยระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ ซึ่งมีนวนิยายจำนวน 14 เรื่อง พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2533-2553 เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้พิการทางสายตากรณีวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้วิธีการวิเคราะห์หัตถ์ด้วยการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening Coding) ประกอบการวิเคราะห์หัตถ์ด้วยมือ และการใช้เครื่องมือ

* นิสิตบัณฑิตศึกษาลัทธิพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา; อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอม ทับศรี อาจารย์ประจำศูนย์บัณฑิตศึกษานานาชาติและทรัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เดลซีสำหรับผู้พิการทางการเห็น จากการวิเคราะห์การวิจัยเอกสาร พบว่า ตัวละครพิการประเภทต่าง ๆ มีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกันไป ทั้ง ตัวละครพิการที่มีสถานภาพความพิการโดยกำเนิด และผู้มีสถานภาพ ความพิการภายหลัง และปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพและบทบาทของ ตัวละครพิการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นสถานภาพของคนพิการที่เป็นจริงใน สังคมไทยว่า มีสถานภาพแตกต่างกันไป การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับ คนพิการ จำนวน 6 คนพบว่า ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยาย เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่ผู้อ่านและคนพิการ และตั้งคำถามกับสังคม ผู้ให้ข้อมูลให้ทัศนะว่าสถานภาพและบทบาทของคนพิการดีกว่าในอดีต แต่ก็ยังมีคนพิการอีกจำนวนหนึ่งที่ยังขาดการได้รับโอกาสจากสังคม สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา จัดเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความ สำคัญต่อคนพิการ ในการให้โอกาสทางสังคมของคนพิการ และ รัฐบาลควรสนับสนุนสวัสดิการสำหรับคนพิการในทุก ๆ ด้านอย่างทั่วถึง และเหมาะสม

คำหลัก: สถานภาพ, บทบาท, ตัวละคร, คนพิการ, นวนิยายร่วมสมัย, สังคมไทย

Abstract

This research aims to investigate status and roles of handicap actors in contemporary novel that related to nine types of handicap and describe an experience of contemporary authors towards role of handicap actors. The documentary research and interviewing was applied. There were fourteen contemporary novels that published during 1991-2010. According to vision

condition as the researcher is a blind, the data was analyzed by Deep Listening Coding (DLC), manual coding, and digital accessible information system (DAISY). The finding found that each type of handicap actors had different status and roles both who are born disabled and disable after birth and factors effect status and roles of handicap actors which reflect the fact of different handicap status in Thai society. In term of interviewing from 6 contemporary authors, the results showed that the author's objective was to encourage readers and handicap and questioning to society. The author express their attitude that status and roles of handicap were better than in the past, however, there are still many handicap who lack of opportunity. Family and education were important social organizations to handicap. The opportunities from society are extremely important for handicap. Government should support the welfare of disabled persons in all aspects thoroughly and properly.

Keywords: Status, Role, Actor, Handicap, Thai Society

บทนำ

ในการศึกษาเชิงลึกซึ่งอิงหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำให้การศึกษามีความน่าเชื่อถือ คือ เครื่องมือซึ่งหมายถึงตัวผู้วิจัยนั่นเอง (ชาย โพธิสิตา, 2549) ฉะนั้นก่อนจะเข้าสู่เนื้อหา ผู้วิจัยขอกล่าวถึงสถานภาพทางการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยก่อน เพื่อให้ผู้ศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ได้เข้าใจถึงที่มาที่ไปของงานวิจัยเรื่องนี้และเข้าใจ

สถานภาพของผู้วิจัยอย่างถ่องแท้ ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้วิจัยกำลังจะนำเสนอ ผู้วิจัยเป็นนิสิตผู้พิการทางการมองเห็น สายตาเลือนรางจากภาวะโรคจอประสาทตาเสื่อมโดยกำเนิด โดยมีภาวะการมองเห็นอยู่ที่ "Hand movement" การอ่านจะต้องอ่านหนังสือเสียง และการเขียนกระทำโดยการพิมพ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีเสียงสะกดคำขณะพิมพ์ จากข้อจำกัดดังกล่าว การเดินทางกระทำโดยการพึ่งพาเพื่อนและผู้มีจิตอาสาจึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคต่อการศึกษาเล่าเรียน การศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการวิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่เข้าใจถึงสถานภาพของคนพิการในสังคมไทย จึงมีแนวคิดที่จะศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย อันนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนคนพิการประเภทต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการให้ได้มาตรฐานตามแบบสากล "คนพิการ" เป็นประชากรส่วนหนึ่งซึ่งพบเห็นได้ในสังคม โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคนพิการเอาไว้ว่า "...การเสียอวัยวะหรือการเสียไปจากสภาพเดิม..." ในอดีตการมีคนพิการอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติ ถือเป็นเรื่องที่น่าเวทนา ทำให้คนพิการถูกละเลยผลักไล่จากสังคม ดังจะเห็นได้จากในสังคมอเมริกาก่อนการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 คนในสังคมมองว่าคนพิการไม่สามารถเลี้ยงชีพตนเองได้ และยังชีพได้ด้วยการทำบุญทำทานจากผู้อื่น คนพิการจึงถูกผลักไล่ให้ไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ กระทั่งการเข้าร่วมสงครามทำให้ทหารอเมริกันต้องกลายเป็นคนพิการจำนวนมาก รัฐบาลจึงเปิดช่องทางรองรับคนพิการเหล่านั้น ประกอบกับการเรียกร้องสิทธิของคนพิการในสังคมอเมริกาและแพร่ขยายไปยังสังคมโลก (พัทยา สายหู, 2550) ส่งผลให้รัฐบาลแต่ละประเทศตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของคนพิการมากขึ้น การช่วยเหลือคนพิการจึง

พัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ต่อคนพิการทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เพื่อให้คนพิการช่วยเหลือตนเองได้และมีส่วนร่วมทางสังคม ดังจะเห็นได้จากความมุ่งประสงค์ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ในกฎบัตรสหประชาชาติที่ว่า (เยเนวีฟ คอลฟิลด์, 2552, หน้า 131)

“...อนุสัญญานี้มีความมุ่งประสงค์เพื่อส่งเสริม คุ้มครองและ
ประกันให้คนพิการทั้งปวง ได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน และส่งเสริม
การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด...”

ในประเทศไทยได้มีการรับรองความเชื่อในศักดิ์ศรีและความ
เท่าเทียมกันของมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ.
2550 ใกล้เคียงมาตรา โดยเฉพาะในมาตรา 30 เป็นการรับรองความ
เท่าเทียมของคนพิการในสังคมไทยในแง่ของกฎหมาย ตลอดจนให้ความ
สำคัญต่อการช่วยเหลือคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้และ
เป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งซึ่งสามารถทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

“วรรณกรรม” เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิด
ขึ้นในสังคม ผ่านแนวคิดและจินตนาการของผู้ประพันธ์ ดังจะเห็นได้จาก
คำกล่าวของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ที่ว่า (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2545, หน้า 26)

“...งานวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมที่นวนิยายนั้นถูกสร้างขึ้น
แม้นวนิยายจะสะท้อนให้เห็นสังคมได้เป็นบางส่วนเสียเท่านั้น
แต่ที่สำคัญคือ การนำเสนอค่านิยมบางเรื่องของยุคสมัยนั้น
ตลอดจนโลกทัศน์ของผู้คนในสมัยต่างๆ ถือเป็นหลักฐานที่มี
คุณค่าอย่างสูงในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดที่หา
หลักฐานอื่นเทียบได้ยาก...”

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วรรณกรรมร่วมสมัยประเภท นวนิยาย เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นภาพสังคมร่วมสมัยของผู้ประพันธ์ได้เป็นอย่างดี ผ่านการสร้างสรรคดีตัวละครหลัก ตัวละครรอง ฉาก เหตุการณ์ และบทสนทนา อีกทั้งเป็นวรรณกรรมที่ผู้อ่านสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้น ในแวดวงวิชาการ จึงมีการศึกษา วิเคราะห์ วรรณกรรมร่วมสมัยประเภท นวนิยาย ออกมาในรูปแบบของงานวิจัยเป็นจำนวนมาก เพื่อศึกษาสังคมร่วมสมัยกับนวนิยาย เช่น การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ของ ปิ่นหล้า ศิลานุตพรการวิเคราะห์ทัศนคติของนักเขียนที่ปรากฏในงานเขียนเกี่ยวกับเรื่องเพศ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่องานเขียนของนักเขียนแต่ละคน ในงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์นักเขียนสตรีกับงานเขียนเรื่องเพศของ ปิณฑร บุญศรีโรจน์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมไทยของ ตริศศิลป์ บุญขจร โดยใช้สังคมกับการเมืองเป็นตัวแบ่งยุคในการศึกษา เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครที่เป็นคนพิการ โดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ผ่านนวนิยายร่วมสมัย จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่น่าจะทำให้มองเห็นภาพสะท้อนสถานภาพของคนพิการได้ชัดเจน ในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะทำให้คนในสังคมเห็นความสำคัญของคนพิการ ปฏิบัติและช่วยเหลือคนพิการได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการให้ได้มาตรฐานตามแบบสากล

คำถามการวิจัย

1. สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ์ในนวนิยายร่วมสมัยสะท้อนสถานภาพของคนพิการ์ในสังคมไทยอย่างไร
2. ผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัยที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการ์มีประสบการณ์และแนวคิดในการสร้างบทบาทของตัวละครที่เป็นคนพิการ์อย่างไร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ สถานภาพและบทบาททางสังคม คนพิการ์ วรรณกรรมปัจจุบันและวรรณกรรมร่วมสมัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วรรณกรรมร่วมสมัยประเภทนวนิยาย และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ์ ซึ่งจะนำเสนอโดยสังเขปดังนี้

ความหมายของสถานภาพทางสังคม นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงความหมายของ "สถานภาพ" ไว้ คือ พัทยา สายหู (2538, หน้า 68) กล่าวว่า สถานภาพ คือ คำที่บอกสถานภาพทางสังคม เป็นคำที่บรรยายประเภทของคนในหน้าที่ต่าง ๆ เมื่อเทียบความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่จะต้องเกี่ยวข้องด้วย เอกสารการสอนรายวิชามนุษย์กับสังคม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2538, หน้า 116-117) กล่าวว่า สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลเป็นเจ้าของในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือหมายถึงฐานะตำแหน่งในสังคม หรือในกลุ่มซึ่งมีมากมายนับไม่ถ้วน และได้กล่าวถึงที่มาของสถานภาพไว้ว่า สถานภาพเป็นสิ่งที่ได้มาตั้งแต่กำเนิด หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สถานภาพที่ถูกกำหนดให้ หมายถึง การที่สังคมใช้เกณฑ์การประเมินบุคคลแต่ละคนโดยมิได้พิจารณาถึงการกระทำ เกณฑ์การประเมินสำหรับการได้มาซึ่ง

สถานภาพ คือ อายุและเพศ แต่ในหลายสังคมอาจมีการใช้เกณฑ์อื่นด้วย พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553, หน้า 75) อ้างในคำกล่าวของ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้งว่า สถานภาพ หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม และมักจะมีความหมายเปรียบเทียบ ความสูงต่ำในสังคม กล่าวคือ สถานภาพเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และสถานภาพของแต่ละบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับตำแหน่งนั้น ๆ สอดคล้องกับคำกล่าวของสุดา ภิรมย์แก้ว (พระมหาสนอง ปัจโจปการี, 2553, หน้า 75) ที่ว่า สถานภาพ หมายถึง ฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกของสังคม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่า บุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรที่เป็น สัญลักษณ์ของตน ซึ่งอ้างใน วิทยา ปานะบุตร กล่าวว่ สถานภาพ หมายถึงตำแหน่งของบุคคลในสังคมที่ได้มาจากการเป็นสมาชิกของสังคม บุคคลหนึ่งอาจจะมีหลายสถานภาพก็ได้ สถานภาพจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่มีต่อผู้อื่น เพื่อให้การติดต่อสัมพันธ์กันทางสังคมเป็นไป อย่างมีระเบียบแบบแผน (พระมหาสนอง ปัจโจปการี, 2553, หน้า 75)

ความหมายของบทบาททางสังคม เอกสารการสอนคณะ ศิลปศาสตร์ (2538, หน้า 118-120) วิทยาช มนุษย์กับสังคม กล่าวว่ บทบาท หมายถึง พฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติของคนที่ เป็นเจ้าของ สถานภาพที่แตกต่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ บทบาท หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพ พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553, หน้า 78-79) ได้อ้างถึงคำกล่าวของชบวน พลตรีว่ บทบาท คือ พฤติกรรม ที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและ

คาดหวังให้บุคคลกระทำ และได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทไว้ว่า ทำให้สมาชิกในสังคมสามารถปฏิบัติต่อกันได้อย่างถูกต้อง ทำให้แต่ละบุคคลรู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบ ทำให้สังคมมีความเป็นระบบ เพราะสมาชิกใหม่ในสังคมปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ไม่ก้าวก่ายหน้าที่ การงานกัน ทำให้สังคมแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิก ทำงานตามความถนัดและความสามารถ อัมไพ หมื่นสิทธิ์ (2553, หน้า 100) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ หรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามสถานภาพ คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540, หน้า 73-75) ได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาท ไว้ว่าหมายถึงพฤติกรรมที่เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันในสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ พวงเพชร สุรัตน์กุล และเมธามาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2548, หน้า 189) กล่าวถึงการกำหนดบทบาทในสังคมเอาไว้ว่า บุคคลได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบทางสังคม ตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น ลักษณะการวางตัวให้มีพฤติกรรมอย่างไรต่อบุคคลอื่นที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย และถูกต้องกับกาลเทศะ

ความหมายและทัศนะต่อคนพิการในสังคมไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550) กล่าวว่า คนพิการหมายถึง บุคคลซึ่งมีความสามารถถูกจำกัดให้ปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสารจิตใจ อารมณ์พฤติกรรม สติปัญญาและการเรียนรู้ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมทาง

สังคม ได้อย่างบุคคลทั่วไป พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการ (2550) มาตรา 4 กล่าวว่า "คนพิการ" หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป นอกจากความหมายของคนพิการในเอกสารด้านกฎหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงทัศนยะของคนปรกติต่อคนพิการในสังคมไทย ในกรณีของผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น โดยมณฑิยา บุญตัน (สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 3) ได้ยกตัวอย่างความหมายและทัศนคติที่บุคคลต่างๆในสังคมมีต่อคนตาบอดไว้หลายทัศนยะ เช่น นักร้องลูกทุ่งผู้ล่วงลับไปแล้วคนหนึ่งกล่าวว่า "น่าจะหมายถึงคนที่ไม่ใช้ชีวิตจิตใจ ไม่รู้สึกรู้สอะอะไร เพราะตอนที่ผมแต่งเพลง ผมยังเขียนไปว่า สาวตาบอดกอดได้ก็บ่อุ่น พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา รูปหนึ่ง กล่าวว่า "หมายถึงผู้ที่ได้ก่อกรรมทำเข็ญมาแต่ในอดีตชาติ จึงต้องเกิดมาขาดใช้กรรมในชาตินี้" หมอคูซ็อดตั้งคนหนึ่งกล่าวว่า "หมายถึงบุคคลผู้มีเหตุพิพัตาทิพย์ ดูท่าทางพวกเขาจะรู้เห็นในสิ่งที่คนดี ๆ อย่างพวกเรา 'ไม่เห็น' รัฐมนตรีคนหนึ่ง ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 "เป็นเหมือนโต๊ะเหมือนเก้าอี้ สอนไปก็คงไม่ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา" อาจารย์มหาวิทยาลัยคนหนึ่ง กล่าวว่า "เป็นผู้ที่นำสงสารไม่ควรจะมาลำบากกับการเรียนหนังสือในมหาวิทยาลัย" หมอตาผู้มากด้วยประสบการณ์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า "คือคนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่ามีระดับการมองเห็น 20 ต่อ 200 ฟุตขึ้นไป หรือมีระดับความกว้างของลานสายตาที่ 30 องศาลงมา

และนักจิตวิทยาคนหนึ่ง กล่าวว่า “คือผู้ที่อาจเสี่ยงต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน เนื่องจากได้รับความกดดันทางจิตใจสูง” ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจาก คัดลอกข้อความมาจากเอกสารอ้างอิงข้างต้น จากทัศนะข้างต้น มณเฑียร บุญตันได้ให้ความเห็นว่า เป็นไม่ก็ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นความรู้ ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคนตาบอด ซึ่งความเห็นเหล่านี้ ล้วนได้รับการบ่มเพาะอยู่ในบริบทของสังคม แม้กระทั่งคนตาบอดก็พลอย มีความเห็นในทางเดียวกับคนปรกติอื่น ๆ เห็น เชื่อ และคิด เช่น คนตาบอดไม่น้อยเชื่อว่าตนเองและคนตาบอดทั่วไปเป็นคนที่ไม่สามารถ สามารถ หรือมีข้อจำกัดอย่างร้ายแรง ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่อาจ เรียนรู้ ทำงานหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ และไม่สามารถแข่งขันกับใครได้ กระทั่งไม่อาจอยู่ได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากผู้อื่น เราจึงพบ คนตาบอดจำนวนมาก ถูกเก็บไว้ในบ้าน เราจึงยังพบคนตาบอดอีกหลาย คนขอทานอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั้งโดยสมัครใจ ถูกบังคับหรือถูกหลอกลวง เราจึงยังพบการนำคนตาบอดไปเปรียบเทียบกับคนโง่เขลา หรือมองาย ลุ่มหลงในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และวีระศักดิ์ จันทรสังแสง ยังได้เขียนสารคดี สะท้อนให้เห็นสังคมของผู้พิการทางการได้ยิน หรือคนหูหนวก เอาไว้ว่า (วีระศักดิ์ จันทรสังแสง, 2549, หน้า 29-30) “...ข้อมูลการศึกษาวิจัยอย่าง ไม่เป็นทางการให้ข้อมูลว่า คนหูหนวกที่จบ ป.6 มีทักษะด้านการอ่าน การเขียนเท่ากับเด็ก ป.2 เท่านั้น” นี่อาจเป็นเหมือนหมุดตอกย้ำความเชื่อ ความเข้าใจที่ผิดลงบนฐานทัศนคติเดิมที่ว่า ผู้พิการหูก็แค่พวกหูหนวกใบ้ที่ ไม่รู้อะไร ทั้งที่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้นเสียทั้งหมด

ความหมายของตัวละคร วนิตา บำรุงไทย (2544, หน้า 130) ได้ให้ความหมายและกล่าวถึงความสำคัญของตัวละครว่า ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้แต่งกำหนดหรือสมมุติขึ้น ในวรรณกรรมประเภทเรื่องเล่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของเรื่องเล่าทุกประเภทรวมทั้ง

นวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครก็ไม่มีเรื่อง นอกจากนี้ตัวละครยังมักเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ความประทับใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของนวนิยาย พิลิปดา (2552, หน้า 97) ได้ให้ความหมายของตัวละครว่าตัวละคร (Character) คือ บุคคลที่ถูกเสนอตัวเข้ามาแสดงบทบาทในละครหรือในนวนิยาย เพื่อให้คนอ่านสามารถตีค่าทางความคิด หรือจริยธรรมต่าง ๆ จากอารมณ์ การสนทนาหรือการกระทำของตัวละครไปตามพล็อตเรื่องที่นักเขียนต้องการจะสื่อความคิดให้แก่คนอ่าน รตชา (2552, หน้า 130) กล่าวว่า ตัวละครของนิยาย คือ คนที่ไม่มีตัวตนเกิดจากตัวอักษรล้วน ๆ เป็นตัวอักษรที่เกาะเกี่ยวกันเป็นชีวิตจิตใจชัดเจนในจินตภาพ หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าวิญญาณ

การวิเคราะห์วรรณกรรมร่วมสมัย หรือวรรณกรรมปัจจุบัน
รังสรรค์ ลิมานนท์ ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมปัจจุบันว่า วรรณกรรมปัจจุบัน หมายถึงวรรณกรรมที่แต่งขึ้นอันมีรูปแบบความคิด เนื้อเรื่องและปรัชญา เป็นต้น อันได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ซึ่งทำให้วรรณกรรมปัจจุบันมีความแตกต่างจากวรรณกรรมในอดีต ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ขึ้นไป (รังสรรค์ ลิมานนท์, 2539, หน้า 2) ชนิกันต์ กู้เกียรติ ได้ให้ความหมายและความสำคัญของวรรณกรรมปัจจุบันว่า หมายถึง วรรณกรรมที่แต่งขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก นับเวลาย้อนหลังไปถึงวรรณกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีสภาพสังคมซึ่งสัมพันธ์กับตัวนักเขียนเป็นตัวกำหนดมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร และร้อยกรองในปัจจุบัน เนื้อหา มีความสมจริง สนองอารมณ์ต่อผู้อ่านด้วยสิ่งที่ใกล้ตัว สิ่งที่พบเห็นได้จริง ไม่มุ่งเน้นศิลปะการแต่ง มีหลากหลายแนวคิด เช่น สังคมนิยม ธรรมชาตินิยม และสัญลักษณ์ นำเสนอความเป็นจริงทางสังคมในทุกแง่มุม (ชนิกานต์ กู้เกียรติ, 2545, หน้า 4) สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาว่าวรรณกรรมที่ประพันธ์ขึ้นในยุคสมัยใดเป็น

วรรณกรรมปัจจุบันนั้น รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, ชมัยภร แสงกระจ่าง, และ อรพินท์ คำสอน (2547, หน้า 192-193) ได้ถือหลักเกณฑ์ตามคำกล่าว ของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณว่า วรรณกรรมปัจจุบันของไทยนั้น เราจะถือเอาที่แต่งในรัชสมัยสมเด็จพระปิยมหาราชเป็นต้นมา ที่ตกลงใจ กันเช่นนี้ เพราะมีลักษณะใหม่เกิดขึ้นในวงการประพันธ์หลายอย่าง ที่เด่น ที่สุดคือ การรับเอารูปแบบและความคิดมาจากตะวันตก ซึ่งวรรณกรรม ร่วมสมัยหรือวรรณกรรมปัจจุบันที่เป็นเครื่องสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัย ได้ชัดเจนอีกประเภทหนึ่งคือ “นวนิยาย” โดยสมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2539, หน้า 129) ได้กล่าวถึงความหมายและประเภทของ นวนิยายไว้ว่า “นวนิยาย” คือ เรื่องราวที่มีพฤติกรรมต่อเนื่องกัน เป็นเรื่อง สมมติแต่งขึ้นแต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ก็ได้ นอกจากนั้น เทือก กุสุมา ณ อยุธยา (2514, หน้า 13) ได้เสนอหลักเกณฑ์การวิจารณ์นวนิยายไว้ว่า ควรวิจารณ์ตามโครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง ฉาก บทสนทนา ตัวละคร คติธรรมหรือปรัชญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจารณ์นวนิยายของ กุหลาบ มลลิกะมาสที่ว่า ควรวิจารณ์ตามโครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง แก่นเรื่อง เวลาและสถานที่ ตัวละคร เทคนิคในการแต่ง สไตล์ หางเสียง ของผู้แต่ง แนวคิดหรือปรัชญาในการแต่ง (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2521, หน้า 78) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจารณ์นวนิยายของเจื้อย สตะเวทิน ที่ว่า การวิจารณ์ควรวิจารณ์ตามหัวข้อ ความคิดเห็นของเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา ท่วงทำนองการเขียนของผู้แต่ง ผลต่อสังคมหรือ ผู้อ่าน (เจื้อย สตะเวทิน, 2516, หน้า 115) ซึ่งการนำเสนอแนวทางการ วิจารณ์นวนิยายของนักวิชาการในข้างต้นสอดคล้องกับแนวทางการ พิจารณานวนิยายของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ที่ว่า ควรพิจารณา ตาม เนื้อหา กลวิธี โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ทศนะหรือปรัชญาของ ผู้แต่ง ฉาก สำนวนภาษา (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2511)

ค่านิยมในสังคมไทย ทศนีย์ ทองสว่าง อ้างอิงแนวคิดของนักสังคมวิทยาหลาย ๆ แนวคิด เกี่ยวกับความหมายของค่านิยมในสังคมไทย ได้แก่ โทมัส ฟอर्ट ฮอลท์ (Thomas Ford Hault) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่สังคมหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่า ควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง ไคลด์ คลุคคอง (Clyde Kluckhohn) ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม คือ ความปรารถนาต่าง ๆ ที่เป็นความต้องการซึ่งมีความรู้สึกว่าถูกต้อง และเป็นความต้องการเพื่อเราเองหรือผู้อื่น เฮนรี เพรท แฟร์ชาลด์ (Henry Pratt Fairchild) ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม คือ ความเชื่อในความสามารถของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงพอใจตามที่พึงปรารถนาของคน และคุณภาพของสิ่งนั้น ทำให้เป็นที่สนใจของบุคคลหรือกลุ่มคน ดร. ประสาท หลักศิลา ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม คือ สิ่งของ สถานการณ์ ภาวะหรือหลักการณี่เป็นที่พึงปรารถนา เป็นที่ยกย่องและเป็นที่ยอมรับสรรเสริญของผู้คนส่วนใหญ่ของสังคมหนึ่ง ดร. พัทยา สายหนู ได้ให้ความหมายว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่นิยมยึดถือประจำใจ ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก ตราบใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่ทำจนเคยชินเป็นนิสัย มีคุณค่าที่ชอบให้ทำเช่นนั้น กำหนดอยู่ มิฉะนั้นแล้วก็คงจะไม่ยินดีทำจนกลายเป็นนิสัย ฉะนั้นเมื่อเกิดมาเป็นคนแล้ว จะเลือกทำอะไรก็จะต้องอาศัยคุณค่าเครื่องยึดถือของตนเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Interviewing) ในการวิจัยเอกสาร ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ งานวรรณกรรมร่วมสมัย ประเภทนวนิยายที่มีตัวละครเป็นผู้พิการ และการถอดความ (Transcribe) สรุปรประเด็นสำคัญของนวนิยายแต่ละเรื่อง โดยศึกษานวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับคนพิการ จำนวน 14 เรื่อง ที่ตีพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2533-2553 ได้แก่ ตึกตามนุษย์ ปราสาทมืด ทราวยสามสี บุลลา คิ่งน้ำค้าง พระอาทิตย์คืนแรม นະหน้าทอง ผึ้งนางพญา แบ่งฟ้าปันดิน แมวดำในสวนสีชมพู อันธการ ตึกตาไล่ฝน เด็กชายชนะ สถาปณาสถ์ โดยคัดเลือกนวนิยายด้วยเกณฑ์ในการคัดเลือกที่ว่า นวนิยายเรื่องนั้น ๆ จะต้องมีตัวละครหลัก หรือตัวละครรอง เป็นคนพิการ อย่างไรก็ดีเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความแกร่งทางวิชาการ ผู้วิจัยจึงได้นำกระบวนการหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเขียนนวนิยาย เป็นการเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลประสบการณ์และแนวคิดในการสร้างตัวละครพิการแต่ละตัวของผู้เขียน ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เสริมเติมเต็มความสมบูรณ์ (Confirm and Completeness) ในเนื้อหาการวิเคราะห์ตีความบทบาทของตัวละครพิการแต่ละตัวในนวนิยายแต่ละเรื่อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1. ระยะสะท้อนความคิด เป็นระยะสะท้อนประเด็นการศึกษา เพื่อแยกทัศนคติและความลำเอียงออก 2. ระยะวางแผน ได้วางแผนคัดเลือกนวนิยายร่วมสมัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 14 เรื่องที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2533-2553 ก่อนการศึกษานวนิยายได้มีการศึกษาทฤษฎีการเขียนนวนิยาย ทฤษฎีวรรณกรรมวิจารณ์และวรรณคดีวิจารณ์ และกำหนดการสัมภาษณ์

นักเขียน 3. ระยะออกภาคสนาม ได้ค้นคว้า ทำความเข้าใจกลวิธีการเขียนนวนิยาย ทำความเข้าใจทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์และวรรณกรรมวิจารณ์ ค้นหานวนิยายที่จะใช้ในการวิเคราะห์ จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา สัมภาษณ์นวนิยายเรื่องใดผลิตเป็นหนังสือเสียงระบบเดซี ชนิด NCC Only แล้วบ้าง นวนิยายเรื่องใดยังไม่มีการผลิตเป็นหนังสือเสียง ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์การช่วยเหลือสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศึกษาทฤษฎีการสัมภาษณ์เบื้องต้น ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ นักเขียนวรรณกรรมร่วมสมัยประเภทนวนิยายจำนวนรวมประมาณ 6 คน โดยสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มนักเขียนเพื่อแสวงหาผู้ที่มีคุณสมบัติที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาได้ละเอียดลึกซึ้ง ผู้ที่มีความรู้เรื่องราวบริบททางสังคมของนักเขียนที่เต็มใจ และสามารถให้ข้อมูลในฐานะคนในได้ และใช้วิธี Snow-ball ประกอบเพื่อค้นหาบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและพร้อมที่จะให้ข้อมูล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลของการวิจัย สถานภาพและบทบาทตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย แบ่งออกได้เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ สถานภาพของตัวละครพิการ บทบาทของตัวละครพิการ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการ ภาพสะท้อนสถานภาพในสังคมไทย และประสบการณ์และแนวคิดของผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัย

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 สถานภาพและบทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัย สะท้อนสถานภาพของคณพิการในสังคมไทยอย่างไร?

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลความถูกต้อง (Confirm) และเพื่อเติมเต็มความสมบูรณ์ (Competiveness) ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เขียนนวนิยาย ผู้วิจัยจึงขอนำเสนออภิปรายผลทั้งสองส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 จากผลการวิจัยเชิงเอกสารนวนิยายร่วมสมัยที่มีตัวละครหลักหรือตัวละครรองเป็นคนพิการทั้ง 14 เรื่อง (รายละเอียดในบรรณานุกรม) ซึ่งให้เห็นว่า ตัวละครพิการแต่ละตัว มีสถานภาพหลากหลาย ตัวละครพิการในนวนิยายแต่ละเรื่อง มีสถานภาพเหมือนและแตกต่างกันบ้างตามกลวิธีการสร้างตัวละครของผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัย ซึ่งมีการสร้างตัวละครให้สมจริง ใกล้เคียงกับมนุษย์มากที่สุด เช่น ตัวละครพิการจากเรื่องแบ่งฟ้าปันดิน มีสถานภาพเป็นทั้ง พ่อ สามีน้องชาย และลูกในคราวเดียวกัน ซึ่งมาจากการสร้างจินตนาการผนวกกับประสบการณ์ชีวิต การค้นคว้าข้อมูล สอดคล้องกับกลวิธีการสร้างตัวละครของรตชา (2552, หน้า 131) ที่ว่า “...ตัวละครที่แต่งขึ้นควรมีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน เช่นมนุษย์ปวงชนทั่วไป...” และสอดคล้องกับการสร้างตัวละครของ วิมล ไทรนิมิต (วิศรนาถ, 2548, หน้า 110-112) ที่ให้ความสำคัญกับการหาข้อมูลที่จะนำมาประกอบการสร้างตัวละคร เมื่อนำมารวมกับการศึกษาประสบการณ์และแนวคิดของผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัยจึงทำให้เห็นว่า ปัจจุบันคนพิการในสังคมไทยต่างมีสถานภาพทางสังคมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม สอดคล้องกับคำกล่าวของพระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553, หน้า 75) ซึ่งอ้างคำกล่าวของ ประเสริฐ แยมกสินฟุ้งว่า “...สถานภาพ คือ สิทธิและหน้าที่ที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม และมักจะมีความหมายเปรียบเทียบกับความสูงต่ำในสังคม...” คนพิการมีสถานภาพที่ได้มาแต่กำเนิด หรือ

สถานภาพที่ถูกกำหนดให้ ซึ่งสังคมใช้เกณฑ์ในการประเมินบุคคลแต่ละบุคคล โดยมีได้พิจารณาถึงการกระทำ ตามคำกล่าวในเอกสารการสอน รายวิชามนุษย์กับสังคม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช (2538, หน้า 116-117) เช่น สถานภาพความเป็นลูก พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาว หลานสาว ฯลฯ และสถานภาพที่ได้มาจากความสามารถของตนเอง เช่น สถานภาพด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การสมรส เช่นเดียวกับคนปกติ เพียงแต่มีสถานภาพความพิการ โดยกำเนิด หรือสถานภาพความพิการภายหลังเพิ่มเข้ามาแบ่งแยกให้ คนพิการมีสถานภาพแตกต่างจากคนปกติ ส่วนความสูงต่ำระหว่าง สถานภาพทางสังคมระหว่างคนพิการกับคนปกตินั้นมิได้แบ่งตาม อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา และวงศ์ตระกูล ดังคำกล่าวในพจนานุกรม สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พระมหาศนอง บัณฑิตการี, 2553, หน้า 76-77) เช่นเดียวกับคนปกติ แต่แบ่งตามทัศนคติที่คนในกลุ่มสังคมนั้น ๆ มีต่อคนพิการ และลักษณะความพิการ คนพิการไม่ว่าจะมี สถานภาพความพิการโดยกำเนิดหรือมีสถานภาพความพิการภายหลังที่มี จิตใจเข้มแข็ง บุคลิกภาพดี ได้รับการศึกษาสูง มีความสามารถ จะได้รับ โอกาส การยอมรับจากกลุ่มสังคมมากกว่าคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและไม่ได้รับการศึกษา คนพิการที่มีลักษณะความพิการทางกาย อย่างไม่อย่างหนึ่ง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม สังคมมากกว่าคนพิการซ้ำซ้อน และคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

การแสดงบทบาท หรือ การประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพที่แตกต่างกัน ดังคำกล่าวในเอกสารการสอนคณะศิลปศาสตร์ (2538, หน้า 118-120) รายวิชา มนุษย์กับสังคมนั้น คนที่มีสถานภาพความพิการ โดยกำเนิด แม้จะสามารถยอมรับสถานภาพความพิการของตนเองได้ ก็จริง แต่ก็ยังแสดงบทบาทไปตามสถานภาพ ได้แก่ ความรู้สึกแปลก

แยกจากผู้อื่น และน้อยเนื้อต่ำใจในความพิการของตนเอง ขณะที่คนที่มีสถานภาพเป็นผู้พิการภายหลัง ไม่สามารถยอมรับสถานภาพความพิการของตนเองได้ และรู้สึกที่ตนเองสูญเสียสถานภาพก่อนเกิดความพิการไป ในระยะแรกหลังเกิดความพิการ ทำให้แสดงบทบาทไปตามสถานภาพคือการต่อต้านสถานภาพที่เป็นอยู่ด้วยพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งการแสดงบทบาทไปตามสถานภาพดังกล่าวเกิดจากการที่คนพิการขาดกำลังใจ เกิดความท้อแท้สิ้นหวัง สอดคล้องกับการศึกษาความสุขและความเข้มแข็งของคนพิการ (สมัย ศิริทองถาวร, อุบล หมดธรรม และเสาวลักษณ์ ลังการพันธ์, 2547, หน้า 50) ที่ว่า "...คนพิการรู้สึกที่ตนเองมีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป ชีวิตไม่มีความสุข ไม่มีความภูมิใจในตนเอง ไม่มีการประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในชีวิต มีภาวะอารมณ์ซึมเศร้าเริ่มต้นและซึมเศร้ารุนแรง..." แต่หากคนพิการเหล่านั้นได้รับกำลังใจจากครอบครัว โอกาสการยอมรับจากคนรอบข้าง และกลุ่มสังคม คนพิการก็จะสามารถยอมรับสถานภาพที่ตนเองเป็นได้ด้วยจิตใจเข้มแข็ง เกิดความพยายามเปลี่ยนแปลงสถานภาพให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ มีความภาคภูมิใจ และมีความสุขกับสถานภาพที่เป็นอยู่ได้

ส่วนที่ 2 จากผลการวิจัยในสถานการณ์สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เขียนนวนิยาย จำนวน 6 คน สามารถอภิปรายผลแยกเป็นประเด็นสำคัญหลัก ๆ 3 ประเด็น ดังนี้

1. มุมมองผู้เขียนนวนิยายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้พิการในระดับบุคคล ผู้เขียนรับรู้ว่าคุณพิการมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับคนปกติ ผู้เขียนมีญาติ เพื่อน เป็นคนพิการ ทำให้พบคนพิการบ่อยครั้ง และพบคนพิการประเภทต่าง ๆ จำนวนหนึ่งประกอบอาชีพขอทานตามริมถนน มีความเข้าใจทักษะของคนพิการจากการศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาเขียนนวนิยาย ก่อนการได้สัมผัสกับคนพิการอย่างใกล้ชิด

ผู้เขียนคิดว่าจะต้องดูแลคนพิการอย่างดี พิเศษกว่าคนปกติ เกิดความเห็นใจคนพิการ เข้าใจว่าคนพิการใช้ชีวิตยากลำบากกว่าคนปกติ แต่เมื่อได้สัมผัสกับคนพิการอย่างใกล้ชิดแล้ว ผู้เขียนได้เห็นความเข้มแข็ง ความสามารถของคนพิการ แม้ความรู้สึกจะไม่เปลี่ยนไปทั้งหมด แต่ก็มองคนพิการด้วยสายตาปรกติ และคิดว่าควรดูแลและทำงานร่วมกับคนพิการ เช่นเดียวกับคนปรกติ และมองคนพิการที่ความสามารถมากกว่าความสามารถทางร่างกาย มีความประทับใจในความสามารถของคนพิการ ไม่อยากให้คนพิการรู้สึกว่าคุณเองด้อยกว่าคนปรกติ มีทัศนคติต่อคนพิการว่ามีทั้งคนดีและคนไม่ดี เพราะความดีไม่ได้อยู่ที่จิตใจ มิใช่ลักษณะทางกายภาพ เช่นเดียวกับคนปรกติ ควรช่วยเหลือให้คนพิการคงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิใช่การช่วยเหลือจนคนพิการไม่รู้จักพึ่งตนเอง อย่างไรก็ตามคนพิการส่วนหนึ่งยังคงจมอยู่กับความพิการของตนเอง จนลืมไปว่าตนเองยังมีความสามารถและศักยภาพ การจะทำให้คนปรกติเข้าใจและยอมรับในคุณค่าของคนพิการจะต้องเริ่มต้นที่ตนเองก่อน เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่า ความพิการมิได้เป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำกล่าวของวีรศักดิ์ จันทร์สงแสง (2549, หน้า 29-30) ที่ว่า "...นิลวรรณ ปิติพัฒน์ คนหูหนวกหญิงจากจังหวัดนครพนม ตั้งแต่เด็กเธอไม่เคยได้ยินเสียงอะไรเลย แต่เธอรู้ว่าความดีคืออะไร และงานของเธอคือการช่วยเหลือคนหูหนวกผู้ด้อยโอกาสให้มีชีวิตดีขึ้น..."

2. มุมมองผู้เขียนนวนิยายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการในระดับครอบครัว

ผู้เขียนให้ทัศนะว่า ครอบครัวมีความสำคัญกับคนพิการเป็นอย่างมากในการเป็นกำลังใจ และการเตรียมปัจจัยขั้นพื้นฐานสำหรับการใช้ชีวิตในอนาคตของคนพิการ หากครอบครัวมีความอบอุ่น คนพิการก็จะมีสุขภาพกายและใจที่ดี ตรงกันข้าม หากคนพิการอยู่ในครอบครัวที่เกิด

ปัญหา ขาดความอบอุ่นและความเข้าใจ ย่อมส่งผลต่อสุขภาพกายและใจ
ของคนพิการ ผู้เขียนให้ทัศนะว่า ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่มีความ
ใกล้ชิดกับคนพิการมากที่สุด ทำให้คนพิการไม่รู้สึกลดเดี๋ยว และรู้สึกว่
ตนเองไร้ค่า คนพิการมีหลักยึดทางจิตใจ เพราะความพิการจะถูกเติมเต็ม
ด้วยครอบครัว เพื่อให้คนพิการดำเนินชีวิตได้เช่นเดียวกับคนปกติ
สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ ตำบล
ป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ของวิราภรณ์ ชัดสี (2552, หน้า 54-
57) ที่ว่า "...บทบาทหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง
ของคนพิการ..."

3. มุมมองผู้เขียนนวนิยายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้พิการในระดับชุมชน

ผู้เขียนให้ทัศนะว่าแม้ว่าสถานการณ์และบทบาทของคนพิการ
ในปัจจุบันจะดีขึ้นกว่าในอดีต เนื่องจากมีหน่วยงานสำหรับคนพิการ
รองรับหลายแห่ง แต่ก็มีคนพิการกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ไม่รู้ว่าตนเองมีโอกาส
ที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น สังคมยังคงเพิกเฉยต่อการให้โอกาสคนพิการ เนื่องจาก
มองว่าเป็นภาระ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนพิการกับคนปกติ การ
ได้รับโอกาสมักจะเป็นการได้รับโอกาสเฉพาะกลุ่ม และคนพิการใน
ชุมชนเมือง การให้โอกาสแก่คนพิการในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหาก
คนพิการขาดโอกาสจะยิ่งเป็นการตอกย้ำความพิการให้คนพิการรู้สึกว่
ตนเองไร้ค่า

อนึ่ง คนพิการควรได้รับการสนับสนุนสวัสดิการในทุก ๆ ด้าน
อย่างทั่วถึงทุกท้องที่ ไม่ว่าจะเป็สวัสดิการด้านกายภาพ เช่น ระบบ
สาธารณูปโภคในที่สาธารณะ การจัดห้องน้ำคนพิการ ทางเดินคนพิการ
ที่นั้งคนพิการ เป็นต้น การส่งเสริมด้านการศึกษา เนื่องจากคนพิการมักจะ
ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นหนทางที่จะนำคนพิการไปสู่ความรู้

การใช้ชีวิต การสื่อสารกับสังคมภายนอก เมื่อคนพิการจบการศึกษาแล้ว ควรมีการสนับสนุนโอกาสทางการทำงาน นอกจากนั้น ผู้เขียนยังให้ทัศนะว่า หากพูดถึงคนพิการในสังคมไทย ก็จะมีนึกถึงการที่คนพิการมีอาชีพ ขอดาน ชายลวดเตอร์ ผู้เขียนเชื่อว่าคนพิการเหล่านั้น มีศักยภาพมากกว่านั้น หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนที่ดีพอ นอกจากการส่งเสริมโอกาสในด้านการประกอบอาชีพแล้ว ผู้เขียนให้ทัศนะว่า คนพิการควรจะ ได้รับโอกาสในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามสิทธิและเสรีภาพที่พึงจะได้รับ ควบคู่กับการพัฒนาทางด้านจิตใจ การให้ความสุขทางใจ การให้ความ บันเทิงเฉพาะแบบ เป็นต้น โดยกระจายความช่วยเหลือออกไปในทุก ตำบล ทำบัญชีคนพิการทั่วประเทศ เพื่อจะได้ช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และ จัดทำนโยบายชุมชนให้คนปรกติเชื้อเพื่อดูแลคนพิการ และปลูกฝังให้ คนในสังคมช่วยเหลือคนพิการ สอดคล้องกับคำกล่าวของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (คณะทำงานแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ ในสังคมไทย, 2548, หน้า 15) ที่ว่า

“...คนพิการมีประมาณ 3 ล้านคนทั่วประเทศ เมื่อได้ไปอยู่ในกลุ่ม ของพวกเขา เราได้เห็นว่าคุณพิการเหล่านั้นมีจิตใจที่สูงกว่าคนที่ ไม่พิการ เพราะเขาได้ผ่านความทุกข์ที่หลบไม่ได้ ใจเป็นอิสระ หลายคนจะเก่งในเรื่องต่าง ๆ ผมเห็นว่า ทัศนะที่มองคนพิการเป็น ภาระนั้น ควรจะเปลี่ยนไป น่าจะมองว่าคนพิการคือ ทุนในการ พัฒนา...”

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ผู้เขียนนวนิยายร่วมสมัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคนพิการ มีประสบการณ์และแนวคิดในการสร้างบทบาทของตัวละครที่เป็นคนพิการอย่างไร ?

จากผลการวิจัยในส่วนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้เขียนนวนิยาย จำนวน 6 คน ซึ่งการศึกษาประสบการณ์และมุมมองของผู้เขียนนวนิยาย ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายในประเด็นสำคัญหลัก 2 ประเด็นคือ

1. กระบวนการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

ศักดิ์ดา สากแก้วกล่าวว่า การเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการมีความยาก เนื่องจากตัวผู้เขียนเองมิใช่คนพิการ ชมัภร แสงกระจ่าง, ประภัสสร เสวิกุล, กนกวลี พจนปกรณ์ กล่าวว่า การเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการไม่ยากแต่ก็ไม่ง่าย เนื่องจากมีการค้นคว้าข้อมูลเป็นอย่างดี ก่อนลงมือเขียน วินทร์ เลียววาริณ กล่าวว่าไม่ใช่เรื่องยาก เนื่องจากมีการค้นคว้าข้อมูลก่อนเขียน การเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ มิได้ต่างจากการเขียนนวนิยายเรื่องอื่น ๆ เลย และนำฟ้ากล่าวว่าไม่ใช่เรื่องยาก เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับคนพิการ

จุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
ชมัภร แสงกระจ่าง มีจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายเรื่องแบ่งฟ้าปันดิน เพื่อต้องการสร้างกำลังใจให้ผู้อ่านสามารถผ่านความทุกข์และปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตไปให้ได้ เช่นเดียวกับประภัสสร เสวิกุล เขียนนวนิยายเรื่องคั้งน้ำค้าง เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่คนพิการว่า แม้ร่างกายจะพิการ แต่ก็มีอาจกันความรัก ความเอื้ออาทรที่คนรอบข้างมอบให้คนพิการได้ ชมัภร แสงกระจ่าง มีจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายเรื่อง แมวดำในสวนสีชมพู เพื่อต้องการให้กำลังใจผู้พิการที่มักคิดว่าตนเองเกิดมามีปมด้อย สงสารตนเอง มองโลกในแง่ร้าย หมกมุ่นอยู่แต่กับความพิการของตนเอง

นอกจากนั้นชมัฎกร แสงกระจ่างยังมีจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายเรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน เพื่อต้องการตั้งคำถามกับสังคมว่า "เมื่อผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวมาตลอดกลายเป็นอัมพฤกษ์ ผู้หญิงซึ่งเป็นข้างเท้าหลังมาโดยตลอด จะประคับประคองครอบครัวให้ไปตลอดรอดฝั่งได้อย่างไร และเมื่อผู้นำครอบครัวต้องกลายเป็นคนพิการ เขาควรปฏิบัติตนเช่นไร จึงจะสามารถประคับประคองครอบครัวได้"

การรวบรวมข้อมูล ชมัฎกร แสงกระจ่าง ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง พระอาทิตย์คืนแรม, แบ่งฟ้าปันดิน, แมวดำในสวนสี่ชมพู รวบรวมข้อมูลในการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการจากการค้นคว้าเอกสาร การพบปะผู้คน เพื่อนำมารวมกับจินตนาการ จนออกมาเป็นแก่นเรื่อง และหาข้อมูลระหว่างกรดำเนินเรื่อง เช่นเดียวกับศักดิ์ สาแก้ว ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง "ตุ๊กตาไล่ฝน" ที่ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการมาใช้ในการเขียนนวนิยาย เพื่อให้คนอ่านเชื่อว่าตัวละครมีความพิการจริง ขณะที่ประภัสสร เสวิกุล ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง "คิ่งน้ำค้าง" มีการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย นอกจากหนังสือแล้ว ยังค้นคว้าจากการดูภาพยนตร์ พฤติกรรมมนุษย์ หากมีข้อมูลที่ไม่แน่ใจ จะพยายามค้นหาข้อมูลจนพบข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นคว้าข้อมูลของวินทร์ เลียววาริณ ที่มีการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายที่เขียนอย่างถ่องแท้ ขณะที่น้ำฟ้า มีรูปแบบในการค้นคว้าข้อมูลที่แตกต่างออกไปคือ การชมวิดีโอจาก เว็บไซต์ www.youtube.com

การวางโครงเรื่องจากประสบการณ์ ชมัฎกร แสงกระจ่าง มีการวางโครงเรื่องนวนิยาย "แบ่งฟ้าปันดิน" จากเรื่องราวที่ได้ฟังมา ศักดิ์ สาแก้ว สร้างนวนิยายจากความทรงจำจากปัญหาครอบครัวที่เคยเผชิญ เมื่อครั้งมีอายุเท่าตัวละครพิการ "ใหม่" นำประสบการณ์มาถักทอและนำเสนอในรูปแบบของตนเอง ประภัสสร เสวิกุล นำ

ประสบการณ์จากการสังเกตคนพิการทางร่างกายมาใช้ในการวางแผนโครงการรณรงค์ "คั่งน้ำค้าง" และ กนกวลี พจนปกรณ์ ให้ความสำคัญกับการวางแผนโครงการมากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ของนวนิยาย

การสร้างบรรยากาศการทำงาน ชมัษฎร แสงกระจ่างสร้างบรรยากาศการทำงานภายในใจ ประภัสสร เสวิกุลสร้างบรรยากาศในการเขียนจากบทเพลง ดุจดารา ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้อง วินทร์ เลียววาริณสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย กนกวลี พจนปกรณ์ไม่มีการสร้างบรรยากาศใด ๆ เพราะสามารถเขียนนวนิยายได้ในทุกที่ และน้ำฟ้า สร้างบรรยากาศการทำงานในห้องที่เงียบสงบ และสะอาด

การสร้างฉาก ชมัษฎร แสงกระจ่าง สร้างฉากด้วยการไปรวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริง คักดา สภาแก้ว สร้างฉากด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ประภัสสร เสวิกุล สร้างฉากจากการชมภาพยนตร์และการใช้รูปภาพ กนกวลี พจนปกรณ์ และน้ำฟ้าให้ความสำคัญกับการสร้างฉากที่สมจริงและเหมาะสมกับเรื่อง สอดคล้องกับการสร้างฉากของวินทร์ เลียววาริณ ซึ่งมีการสร้างฉากให้เหมาะสมกับโครงเรื่อง หากไม่รู้ฉากที่จะเขียนจะมีการค้นคว้าข้อมูลเป็นอย่างดี

2. กระบวนการสร้างตัวละครพิการ

การสร้างตัวละครพิการจากประสบการณ์ ชมัษฎร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครพิการจากบุคคลแวดล้อม โดยสอบถามจากแหล่งข้อมูลบุคคล และเอกสารที่เป็นข้อมูลจริง เช่นเดียวกับกนกวลี พจนปกรณ์ สร้างตัวละครจากบุคคลแวดล้อมที่ผ่านเข้ามาในชีวิต โดยสะสมจดจำและนำมาใช้อย่างเหมาะสม ต่างจากประภัสสร เสวิกุลที่มีการสร้างตัวละครจากจินตนาการของตนเอง ชมัษฎร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครพิการจากประสบการณ์การพบเห็นผู้พิการ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้พิการ สอดคล้องกับการสร้างตัวละครพิการของคักดา

สาแก้ว จะต่างก็ตรงที่ศักดิ์ดา สาแก้ว สร้างตัวละครพิการจากความทรงจำ ข้อมูลจากเอกสาร ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ มิได้ใช้ประสบการณ์ส่วนตัว จากผู้พิการ นอกจากนั้น ชมัยภร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครพิการจาก ประสบการณ์ร่วม จากการเข้าโรงพยาบาลและป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเช่นเดียวกับตัวละคร สอดคล้องกับการสร้างตัวละครของ ศักดิ์ดา สาแก้ว ที่มีการสร้างตัวละครพิการจากประสบการณ์ร่วม สร้างอารมณ์และความรู้สึกจากการเผชิญปัญหาครอบครัวเช่นเดียวกับ ตัวละครพิการ ประภัสสร เสวิกุล และชมัยภร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครพิการจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้พิการ สอดคล้องกับกนกวลี พจนปกรณ์ที่สร้างตัวละครพิการจากการสังเกตพฤติกรรม จนเข้าใจชีวิต ของคนพิการ แล้วจึงนำมาสร้างเป็นตัวละครพิการในนวนิยาย

แนวคิดในการสร้างตัวละครพิการ ชมัยภร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครพิการ "อัฐ" ในนวนิยายเรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน จากแนวคิดที่ว่า ตัวละครไม่สามารถให้ร่างกายได้เป็นปรกติ เขาจึงพยายามทุกวิถีทางเพื่อ รักษาสถานภาพที่เป็นอยู่ให้ได้ ตลอดจนเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่บนความ พิการให้ได้ ขณะที่ศักดิ์ดา สาแก้ว มีแนวคิดในการสร้างตัวละครพิการ "ใหม่" ในนวนิยายเรื่อง ตึกตาโล่ฝน ให้เผชิญกับปัญหาครอบครัวและการ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนรอบข้าง ซึ่งได้รับความทุกข์มากกว่าการเกิด เป็นคนพิการตามธรรมดา

การสร้างอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครพิการ ชมัยภร แสงกระจ่าง สร้างตัวละครให้เป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อ อารมณ์ความรู้สึก รับรู้ได้จากประสาทสัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างตัวละครพิการของ กนกวลี พจนปกรณ์ เน้นการสร้างอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร ขณะที่ประภัสสร เสวิกุล สร้างอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครให้เกิดขึ้น ภายในใจตนเองเสียก่อน ขณะที่วินทร์ เลียววาริณให้ทัศนะว่า การสร้าง

อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่ดี ผู้เขียนจะต้องเข้าใจสภาพจิตใจและพื้นฐานตัวละครก่อน ต่างจากคักดา साแก้ว ที่มีการสร้างตัวละครพิการให้เป็นเพศอ่อนแอ เพื่อส่งความรู้สึกกดดันไปยังตัวละครได้เต็มที่ สอดคล้องกับคำกล่าวของรตชา (2552, หน้า 117) ที่ว่า

“...การเขียนเล่าถึงตัวละครในรูปแบบใด ๆ นั้นผู้เขียนพึงระลึกเสมอว่า ควรเขียนให้ถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร มิใช่เพียงเขียนเล่าไปตามหน้าที่ของผู้เขียน หากเพียงทำตามทฤษฎีตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นก็ไม่ต่างอะไรจากหุ่นยนต์ เป็นตัวละครที่ไร้วิญญาณ...”

การสมมติตนเองเป็นคนพิการ ประภัสสร เสวิกุล, ชมัภร แสงกระจ่าง, คักดา साแก้ว, กนกวลี พจนปกรณ์ และน้ำฟ้า สมมติตนเองเป็นคนพิการ เพื่อให้เข้าใจความรู้สึกของตัวละคร และสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกมาสู่ผู้อ่าน ขณะที่วินทร์ เลียววาริณ สมมติตนเองเป็นคนพิการเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ตนเอง

การกำหนดสถานภาพของตัวละครพิการ ชมัภร แสงกระจ่าง กำหนดให้ตัวละครมีสถานภาพตามลักษณะตัวละครและโครงเรื่องที่ได้อ้างเอาไว้ เช่น การกำหนดสถานภาพให้ “อิฐ” ในนวนิยายเรื่อง แบ่งฟ้าปันดิน รู้สึกว่าตนเองสูญเสียสถานภาพที่เคยเป็น ขณะที่คนรอบข้างคือ ปลายธาร ภรรยาของเขา วิน วัน ลูกชายฝาแฝด ยังคงยอมรับสถานภาพที่เป็นอยู่ของตัวละครพิการ การกำหนดสถานภาพของคนพิการ “นิทร” ในนวนิยายเรื่อง แมวดำในสวนสี่ชมพู ให้เป็นคนพิการที่ไม่ยอมช่วยเหลือตนเอง ซึ่งต่างจากการกำหนดสถานภาพของคักดา साแก้ว ที่กำหนดให้ตัวละครพิการ “ไหม” ในนวนิยายเรื่อง ตุ๊กตาไล่ฝน มีสถานภาพเป็นเพียงคนพิการที่ถูกทอดทิ้งจากครอบครัวและสังคม จนกลายเป็นคนพิการทางร่างกายและจิตใจ

การกำหนดบทบาทของตัวละครพิการ ชมัฆร แสงกระจ่าง
ได้กำหนดบทบาทตัวละครให้มีพฤติกรรม และการกระทำต่าง ๆ ไปตาม
การดำเนินเรื่อง เช่น การให้ตัวละครพิการ “อิฐ” แสดงบทบาทจากผู้นำ
ครอบครัวและเปลี่ยนมาเป็นผู้ตาม หลังเกิดความพิการแล้ว การแสดง
บทบาทภายในจิตใจตนเองของ “นิทร” ขณะที่ศักดา साแก้ว กำหนด
บทบาทให้ตัวละครพิการ “ใหม่” อยู่ในโลกส่วนตัวของตนเอง จากการ
ถูกกีดกันออกจากโลกส่วนรวม แยกแยกจากผู้อื่น และประภัสสร เสวิกุล
กำหนดให้ตัวละครพิการ “จีจี้” แสดงบทบาทประสานความสัมพันธ์
ระหว่างแม่และน้ำสาว สอดคล้องกับคำกล่าวของ รตชา (2552, หน้า
107) ที่ว่า

“...การเริ่มต้นของนวนิยายเกิดจากการที่ตัวละครเอกของเรื่อง
ต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทหรือสถานภาพของตนเอง และมักจะ
จบลงเมื่อตัวละครเอกสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนเอง
ได้สำเร็จ หรือกลับมาสู่บทบาท สถานภาพเดิม หรือยังคงพยายาม
หาทางให้ตนเองสมหวัง...”

ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะถึงแม้ว่าผู้วิจัยต้องการกล่าวถึงความสอดคล้อง
กับงานวิจัยอื่น เฉพาะประเด็นด้านบทบาทเพียงอย่างเดียว แต่ในข้อความ
ที่ยกมา กล่าวถึงด้านสถานภาพด้วย ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคำกล่าว
ในงานวิจัยของผู้อื่นได้

การสร้างความขัดแย้งของตัวละครพิการ ชมัฆร แสงกระจ่าง
สร้างความขัดแย้งขึ้นในจิตใจของตัวละครพิการเอง
ซึ่งคล้ายคลึงกับการสร้างความขัดแย้งภายในส่วนลึกของจิตใจตัวละคร
พิการของศักดา साแก้ว แต่ที่แตกต่างกันคือ ศักดา साแก้ว เพิ่มความเก็บ
กดภายในจิตใจตัวละครพิการมากขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งแสดงออกอย่างเหนือ
ความคาดหมายของผู้อ่าน เพื่อให้เรื่องมีความน่าสนใจ ขณะที่ประภัสสร

เสวิกุลสร้าง ความขัดแย้งของตัวละครจากความรู้สึกและอุปนิสัยของ
ตัวละครแต่ละตัว

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาสถานภาพและ
บทบาทของตัวละครพิการในนวนิยายร่วมสมัยแต่ละเรื่องดังที่กล่าวมา
ข้างต้น สะท้อนให้เห็นสถานภาพทางสังคมของคนพิการที่หลากหลาย
ไปตามปัจจัยแวดล้อมด้านสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว
สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ซึ่งความหลากหลายของสถานภาพยัง
คงไม่ทัดเทียมกับคนปกติในหลาย ๆ ด้าน อีกทั้งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ
และพระราชบัญญัติต่าง ๆ สำหรับคุ้มครองสิทธิคนพิการจะยังมีข้อจำกัด
และไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การละเมิดสิทธิของ
คนพิการยังมีอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการศึกษาการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ศึกษากรณีคนพิการ (ธีรพันธ์
ขาวเผือก, 2546, หน้า 105-107) ที่ว่า “...คนพิการยังคงถูกเลือกปฏิบัติ
ถูกปิดกั้นโอกาสจากสังคม คนพิการยังคงถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม...”
แต่ความไม่เท่าเทียมของสถานภาพทางสังคมดังกล่าวจะไม่สร้างปัญหา
และอุปสรรคสำหรับคนพิการเลย หากคนพิการเองและครอบครัว
ตระหนักในคุณค่าและความสามารถของคนพิการ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ดี
ในการสร้างทัศนคติให้คนปกติในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและความ
สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

จากการศึกษานวนิยายร่วมสมัยที่มีตัวละครหลักหรือตัวละครรองเป็นนักพิการทั้ง 14 เรื่องเพื่อสะท้อนให้เห็นสถานภาพของนักพิการที่เป็นจริงในสังคมไทย พบว่าควรจะได้มีการศึกษาในแง่มุมอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของคนพิการ ควรมีการศึกษาสถานภาพและบทบาทของคนพิการในงานเขียนเกี่ยวกับนักพิการ ที่เขียนขึ้นโดยนักพิการ เพื่อให้เห็นสถานภาพและบทบาทของคนพิการในอีกแง่มุมหนึ่ง เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่เขียนขึ้นจากชีวิตจริงของคนพิการ

2. ควรมีการศึกษาคุณค่าของคนพิการ โดยศึกษาจากนักพิการที่ทำคุณประโยชน์ต่าง ๆ แก่สังคม เพื่อสร้างกำลังใจ และส่งเสริมให้นักพิการตระหนักในคุณค่าของตนเองว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

3. ควรมีการศึกษาความต้องการการสนับสนุนสวัสดิการจากรัฐของนักพิการ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ สนับสนุนสวัสดิการในทุก ๆ ด้านต่อนักพิการอย่างเหมาะสม

4. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำข้อมูลจากการศึกษา ไปใช้เป็นข้อมูลร่วมกับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวางนโยบายเพื่อยกระดับการดำเนินชีวิตของผู้พิการให้ได้มาตรฐานตามแบบสากลต่อไป

ข้อจำกัดของการวิจัย

ส่วนนี้เป็นข้อจำกัดการวิจัยเฉพาะกรณีในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงไม่สามารถแก้ไขได้

เนื่องจากผู้วิจัยมีความบกพร่องทางการมองเห็น ในการวิจัย เอกสาร จึงมีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และนิสิตผู้มีจิตอาสาในการอ่านนวนิยายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหนังสือเสียงระบบเดซีในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีข้อจำกัดในการเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และ facebook เพื่อให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้โดยปราศจากปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดดังกล่าว

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงยุติธรรม. (2552). *กฎหมายสามัญประจำบ้าน*. นนทบุรี: กระทรวงยุติธรรม.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2521). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกตุวดี. (2544). *ผึ่งนางพญา*. กรุงเทพฯ: หรรษา.
- กัณฑ์ แสงรายา และเจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2546). *ปริทรรศน์วรรณกรรมไทยสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิชาการ.
- ชิตพันธ์ ชุมภูสนธิ. (2551). *การเสริมสร้างพลังอำนาจของคนพิการ กรณีศึกษาศูนย์การดำรงชีวิตอิสระของคนพิการจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุลดา ภัคดีภูมินทร์. (2536). *ปราสาทมืด (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- เจือ สตะเวทิน. (2517). *ประวัตินวนิยายไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุทธินสารการพิมพ์.
- คณะทำงานแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย พ.ศ. 2548-2551. (2553). *ก้าวอย่างและทางเดิน*. นนทบุรี: แกรนด์ เอ็ม เอส กรุ๊ป จำกัด.

- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2540). *สังคมและวัฒนธรรม*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ชนิกานต์ กู้เกียรติ. (2546). *วรรณกรรมปัจจุบัน: เอกสารประกอบการสอน
วรรณกรรมปัจจุบัน*. ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัมย์ภร แสงกระจ่าง. (2543). *พระอาทิตย์คั่นแรม*. กรุงเทพฯ: คมบาง.
- _____. (2546). *แบ่งฟ้าปันดิน*. กรุงเทพฯ: คมบาง.
- _____. (2547). *แมวดำในสวนสีชมพู*. กรุงเทพฯ: ชมนาด.
- ชาย โพธิสิตา. (2549). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*.
นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ เล็งประชา. (2537). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2530). *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)*.
กรุงเทพฯ: โครงการตำราอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทมนันตี. (2547). *อันธการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2537). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธีรพันธ์ ชาวเผือก. (2546). *การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2540 ศึกษากรณีคนพิการ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร-
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นรินทร์ ภูหนองโอง. (2552). *7 ทศวรรษ การศึกษาคนตาบอดในประเทศไทย*.
ขอนแก่น: มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ใน
พระบรมราชูปถัมภ์.
- นิธิ เขียวศรีวงศ์. (2538). *ปากไก่และใบเรือ*. กรุงเทพฯ: แพรว.

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2511). *แนะแนวทางการเรียนวรรณกรรม
วิภาษ และวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โบตัน. (2544). *นन्हน้ำทอง*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ปถรส บุญศรีโรจน์. (2539). *วิเคราะห์นักเขียนสตรีกับงานเขียนเรื่องทางเพศ.
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ประภัสสร เสวิกุล. (2542). *คั้งน้ำค้าง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดับเบิลเดย์นรินทร์.
- ปิ่นหล้า ศิลานุต. (2551). *สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงใน
นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร-
มหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย. (2548). *น้อยก็หนึ่ง.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสตร์ศิลป์การพิมพ์.*
- พัทธา สายหู. (2538). *กลไกทางสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสำหรับคนพิการ:
ประวัติโดยสังเขป*. วันที่ค้นข้อมูล 21 กันยายน 2553, จาก
<http://www.oknation.net/blog/daybyday/2007/11/26/entry-3>
- พิเชษฐ แสงทอง. (2550). *วาทกรรมวรรณกรรม*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และเมธอมลย์ ราชภัณฑารักษ์. (2548). *มนุษย์กับ
สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฟิลิปดา. (2552). *100 คำถามสร้างนักเขียน: นิยายคุณเขียนได้ด้วย
ตนเอง*. กรุงเทพฯ: เจพลัสมีเดีย.
- มะลิวรรณ เชียงทอง. (2544). *วิเคราะห์ตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยาย
ของกิ่งฉัตร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชา
ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- คอลฟิลด์, เยเนวีฟ. (2552). 7 ทศวรรษการศึกษาคนตาบอดในประเทศไทย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- รตชา. (2552). เขียนนิยาย ศาสตร์และศิลป์สู่เส้นทางนักประพันธ์.
กรุงเทพฯ: อ่านเอาเรื่อง.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, ชมัยภร แสงกระจ่าง และอรพินท์ คำสอน. (2547).
พลังการวิจารณ์: วรรณศิลป์. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- รังสรรค์ ลิมานนท์. (2539). ประวัติวรรณคดีไทย. ชลบุรี: โรงเรียนสาธิต
พิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิราภรณ์ ขัดสี. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ ตำบล
ป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน-
ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศวานถ. (2548). เขียนนิยายสไตลท์มัยนต์. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- วีระศักดิ์ จันทร์สงแสง. (2549). เสียงจากโลกเงียบ. นนทบุรี: แผนงาน
สร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย.
- ศักดิ์ สาแก้ว. (2551). ตุ๊กตาไผ่น. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ศรีฟ้า ลดาวัลย์. (2533). ตุ๊กตามนุษย์. กรุงเทพฯ: โชคชัยเทเวศร์.
- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. (2542). คู่มืออาสาสมัครร่วมพัฒนา
ชีวิตคนตาบอด.
- สนอง บัจใจปกาภิ, พระมหา. (2553). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมัย ศิริทองถาวร, อุบล หมดธรรม และเสาวลักษณ์ ดังการ์พินธ์. (2547).
ความสุขและความเข้มแข็งของคนพิการในจังหวัดเชียงใหม่.
นนทบุรี: สถาบันพัฒนาการเด็กกราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข.

- สุมล เจนอักษรกุล. (2547). *บทบาทของกลุ่มคนพิการและครอบครัวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในชุมชน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมใจ แซ่อ้อ.
- โสภาค สุวรรณ. (2540ก). *ทรายสามสี*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- _____. (2540ข). *บุคลา*. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- โสภี พรรณราย. (2553). *สาปคฤหาสน์ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บิวต์บุ๊ก.
- หทัยวรรณ ไชยกุล. (2544). *วรรณกรรมศึกษา*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- อนันต์ ประภาโส. (2552). *เด็กชายชนะ : เด็กพิเศษที่ไม่อยากเป็นคนพิเศษ*. กรุงเทพฯ: ชาริน.
- อิงอร สุพันธุ์วินิช. (2548ก). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548ข). *นวนิยายนิทัศน์*. กรุงเทพฯ: บริษัทแอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.
- เอกสารการสอนคณะศิลปศาสตร์. (2538). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำไพ หมั่นสิทธิ์. (2553). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.